

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี” สามารถสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี

รายละเอียดของเนื้อหาแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลของการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 4.1 - 4.5

1. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	111	41.57
หญิง	156	58.43
รวม	267	100.00
2. อายุ		
60 – 65 ปี	49	18.35
66 – 70 ปี	87	32.58
71 – 75 ปี	94	35.21
76 – 80 ปี	15	5.62
80 - 85 ปี	22	8.24
รวม	267	100.00
3. สถานภาพการสมรส		
โสด	52	19.48
แต่งงานและอยู่ด้วยกัน	156	58.43
หม้าย (ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต)	34	12.73
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	25	9.36
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.43 มีอายุระหว่าง 71 – 75 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.21 รองลงมาคือ 66 – 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.58 และ อายุ 76 – 80 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.62นอกจากนั้น พบว่าผู้สูงอายุ

มากกว่าครึ่งแต่งงานและอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 58.43 รองลงมาคือ โสด คิดเป็นร้อยละ 19.48 และหย่าร้าง/แยกกันอยู่ น้อยที่สุด คิดเป็นเพียงร้อยละ 9.36

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
รับราชการ/ข้าราชการบำนาญ	51	21.20
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	35	11.11
เกษตรกร	136	50.94
แม่บ้านหรือพ่อบ้าน	22	8.24
รับจ้างทั่วไป	23	8.61
รวม	267	100.00
5. รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน		
มี	136	50.94
ไม่มี	131	49.06
รวม	267	100.00
6. ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน		
มี	132	86.89
ไม่มี	35	13.11
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มากที่สุด ร้อยละ 50.94 รองลงมาคือ รับราชการ/ข้าราชการบำนาญ คิดเป็นร้อยละ 21.20 และมีอาชีพอาชีพรับจ้างทั่วไปและแม่บ้านหรือพ่อบ้าน มีจำนวนใกล้เคียงกัน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.61 และ 8.24 ตามลำดับ สำหรับรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งมีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 50.94 และเกือบครึ่งที่ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 49.06 เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 86.89

2. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับผู้ดูแลหลัก

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับผู้ดูแลหลัก จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลหลัก	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	134	50.19
หญิง	133	49.81
รวม	267	100.00
2. ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ		
ลูก	136	50.94
หลาน	51	21.20
เขยหรือสะใภ้	35	11.11
ญาติหรือพี่น้อง	23	8.61
ไม่มีผู้ดูแล	22	8.24
รวม	267	100.00
3. อายุ		
20 ปี หรือต่ำกว่า	21	7.87
21 – 30 ปี	32	11.911
31 – 40 ปี	84	31.46
41 – 50 ปี	75	28.09
51 – 60 ปี	55	20.60
รวม	267	100.00
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	14	5.24
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	12.74
มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	92	34.46
อนุปริญญา/ปวส.	42	15.73
ปริญญาตรี	64	23.97
สูงกว่าปริญญาตรี	21	7.87
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ดูแลหลักของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง และเพศชาย ใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 50.19 และ 49.81 ตามลำดับ มีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเป็นลูก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.94 รองลงมาคือ หลาน ร้อยละ 21.20 นอกจากนี้ พบว่า ผู้ดูแลหลัก มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.46 รองลงมาคือ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.09 สำหรับการศึกษของผู้ดูแลหลักพบว่า ผู้ดูแลหลักมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.46 รองลงมาคือ การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 23.97 และยังพบว่า ผู้ดูแลหลักที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นเพียงร้อยละ 5.24 เท่านั้น

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับผู้ดูแลหลัก จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลหลัก	จำนวน	ร้อยละ
4. สถานภาพการสมรส		
โสด	25	9.36
แต่งงานและอยู่ด้วยกัน	192	71.91
หม้าย (ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต)	33	12.36
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	17	6.37
รวม	267	100.00
5. อาชีพหลัก		
รับราชการ/ข้าราชการบำนาญ	26	9.74
ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว	42	15.73
พนักงานบริษัทเอกชน/รัฐวิสาหกิจ	18	6.74
แม่บ้านหรือพ่อบ้าน	42	15.73
รับจ้างทั่วไป	44	16.48
เกษตรกร	83	31.09
นักเรียน/นักศึกษา	12	4.49
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีผู้ดูแลหลักที่มีสถานภาพแต่งงานและอยู่ด้วยกัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.91 รองลงมาคือ หม้าย (ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต) คิดเป็นร้อยละ 12.36 และหย่าร้าง/แยกกันอยู่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.37 ส่วนใหญ่ผู้ดูแลหลักมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.09 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 16.48

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับผู้ดูแลหลัก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลหลัก	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้ผู้ดูแลท่านโดยเฉลี่ยต่อเดือน		
มี	267	100.00
รวม	267	100.00
7. ค่าใช้จ่ายผู้ดูแลท่านโดยเฉลี่ยต่อเดือน		
มี	267	100.00
รวม	267	100.00
8. รายได้กับรายจ่ายในแต่ละเดือน		
รายได้มากกว่ารายจ่าย (ไม่พอใช้)	56	20.97
รายได้เท่ากับรายจ่าย (พอดีกัน)	44	16.48
รายได้น้อยกว่ารายจ่าย (มีเงินเก็บ)	167	62.55
รวม	267	100.00
9. ความสัมพันธ์ภาพของครอบครัว		
รับประทานอาหารร่วมกัน	62	23.22
ปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาร่วมกัน	21	7.87
คู่วีร่วมกัน	64	23.97
ทำงานบ้านร่วมกัน	23	8.61
ทำบุญร่วม	14	5.24
ท่องเที่ยวร่วมกัน	16	5.99
ดูแลเรื่องอาหาร	33	12.36
ดูแลเรื่องการเดินทาง	34	12.73
รวม	267	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ดูแลหลักของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ น้อยกว่ารายจ่าย (มีเงินเก็บ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.55 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ภาพของ ครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้สูงอายุมีผู้ดูแลหลักที่ไว้ร่วมกัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.97 รองลงมาคือ รับประทานอาหารร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 23.22 และทำบุญร่วม มีจำนวนน้อย ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.24

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ในการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปเปรียบเทียบตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตามแนวคิดของเบสท์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.6 – 4.14

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนอง ลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

(n =267)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	\bar{x}	SD	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านร่างกาย	3.96	0.66	มาก
2. ด้านจิตใจ	3.78	0.36	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.91	0.41	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.81	0.33	มาก
ภาพรวม	3.87	0.21	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.87, SD=0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านร่างกาย (\bar{x} =3.96, SD=0.66) ด้านความสัมพันธ์ทาง สังคม (\bar{x} =3.91, SD=0.41) ด้านสิ่งแวดล้อม (\bar{x} =3.81, SD=0.33) และด้านจิตใจ (\bar{x} =3.78, SD=0.36) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบล
หนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านร่างกาย

(n = 267)

ข้อที่	ด้านร่างกาย	\bar{x}	SD	ระดับคุณภาพชีวิต
1	ท่านมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง	3.86	0.44	มาก
2	ท่านสามารถทำในสิ่งที่ท่านต้องการ	3.99	0.33	มาก
3	ท่านสามารถทำงานได้อย่างที่เคยทำ	3.74	0.52	มาก
4	ท่านมีพลังกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ หรือการ ดำเนินชีวิตประจำวัน	4.01	0.14	มาก
5	ท่านออกกำลังกายเป็นประจำ	4.21	0.33	มาก
6	ท่านนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ	4.11	0.24	มาก
7	ท่านสามารถเดินทางในที่ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	3.98	0.52	มาก
8	ท่านสามารถรับประทานอาหาร	3.89	0.36	มาก
9	ท่านสามารถขับถ่าย	3.88	0.41	มาก
10	ท่านรักษาพยาบาลตามสิทธิ	3.94	0.39	มาก
ภาพรวม		3.96	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านร่างกาย ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.96, SD=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยออกกำลังกายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{x} =4.21, SD=0.33) รองลงมาคือ นอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ (\bar{x} =4.11, SD=0.24) และสามารถทำงานได้อย่างที่เคยทำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (\bar{x} =3.74, SD =0.52)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบล
หนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านจิตใจ

(n =267)

ข้อที่	ด้านจิตใจ	\bar{x}	SD	ระดับคุณภาพชีวิต
1	ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตนเอง	3.98	0.23	มาก
2	ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ	3.88	0.55	มาก
3	ท่านมีความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.78	0.42	มาก
4	ท่านมีความหวังในการดำเนินชีวิต	3.86	0.36	มาก
5	ท่านมีความตื่นเต็นในการดำเนินชีวิต	3.64	0.35	มาก
6	ท่านมีความหมายต่อครอบครัวและคนรอบข้าง	3.81	0.33	มาก
7	ท่านพอใจกับภาวะเศรษฐกิจของตนเอง	3.96	0.54	มาก
8	ท่านพอใจกับการดูแลจากผู้ดูแลหลัก	3.54	0.95	มาก
9	ท่านพอใจกับวิถีชีวิตของท่านในแต่ละวัน	3.61	0.34	มาก
10	ท่านสบายใจในการอยู่อาศัยกับคนในครอบครัว	3.74	0.54	มาก
ภาพรวม		3.78	0.36	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านจิตใจ ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.78$, $SD=0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยยอมรับรูปร่างหน้าตาของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.98$, $SD=0.23$) รองลงมาคือ พอใจกับภาวะเศรษฐกิจของตนเอง ($\bar{x}=3.96$, $SD=0.54$) และพอใจกับการดูแลจากผู้ดูแลหลัก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x}=3.54$, $SD=0.95$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบล
หนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

(n =267)

ข้อที่	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	\bar{x}	SD	ระดับคุณภาพชีวิต
1	ท่านมีการติดต่อกับเพื่อนเก่า	3.56	0.64	มาก
2	ท่านพูดคุยกับเพื่อนบ้าน	3.64	0.32	มาก
3	ท่านเป็นที่ยอมรับของเพื่อนบ้าน	3.87	0.55	มาก
4	ท่านทำกิจกรรมศาสนากับชุมชน	3.77	0.41	มาก
5	ท่านร่วมมือในการทำงานและแก้ไขปัญหาในชุมชน	3.94	0.67	มาก
6	ท่านได้รับการดูแลสุขภาพจากเจ้าหน้าที่อนามัย	3.97	0.88	มาก
7	ท่านได้รับการดูแลความเป็นอยู่จากสมาชิกในครอบครัว	3.98	0.31	มาก
8	ท่านได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน	4.01	0.22	มาก
9	ท่านปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ตามบรรทัดฐานทางสังคม	4.21	0.33	มาก
10	ท่านปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรม	4.13	0.21	มาก
ภาพรวม		3.91	0.41	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.91$, $SD=0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ตามบรรทัดฐานทางสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.21$, $SD=0.33$) รองลงมาคือปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรม ($\bar{x}=4.13$, $SD=0.21$) และมีการติดต่อกับเพื่อนเก่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x}=3.56$, $SD=0.64$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม

(n =267)

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อม	\bar{x}	SD	ระดับคุณภาพชีวิต
1	ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย	3.77	0.36	มาก
2	ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ในปัจจุบัน	3.64	0.44	มาก
3	ท่านพอใจสภาพของชุมชน	3.78	0.56	มาก
4	ท่านพอใจสภาพเศรษฐกิจในชุมชน	3.97	0.77	มาก
5	ท่านพอใจกับสาธารณูปโภคภายในชุมชน	4.02	0.36	มาก
6	สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่าน	4.03	0.54	มาก
7	ท่านพอใจกับการเดินทางที่สะดวกและรวดเร็ว	4.11	0.36	มาก
8	ชุมชนของท่านมีแหล่งน้ำที่ปลอดภัย	3.96	0.24	มาก
9	ชุมชนของท่านมีอากาศที่ปลอดภัย	3.77	0.68	มาก
10	สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชนของท่านส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สีเขียว	3.96	0.66	มาก
ภาพรวม		3.81	0.33	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.81, SD=0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพอใจกับการเดินทางที่สะดวกและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{x} =4.11, SD=0.36) รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่าน (\bar{x} =4.03, SD=0.54) และพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (\bar{x} =3.64, SD = 0.44)

**ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี**

ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA Analysis) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.11– 4.15

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศของผู้ดูแลหลัก

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	134	3.77	0.47	4.187*	0.000
หญิง	133	3.98	0.52		

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีเพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักเป็นเพศหญิงมีระดับคุณภาพชีวิตมากกว่าผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักเป็นเพศชาย

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามความสัมพันธ์ของผู้ดูแลหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	30.831	6.166	33.059*	.000
ภายในกลุ่ม	263	73.489	.187		
รวม	266	104.320			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์ของผู้ดูแลหลักต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ต่อ ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามความสัมพันธ์ของผู้ดูแลหลัก เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

ความสัมพันธ์ผู้ดูแลหลัก	ลูก	หลาน	เขยหรือสะใภ้	ญาติหรือพี่น้อง
ลูก			0.46*	0.98*
หลาน			0.21*	0.73*
เขยหรือสะใภ้				0.52*
ญาติหรือพี่น้อง				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักเป็นลูกและหลาน มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงกว่าผู้ดูแลหลักที่เป็นเขยหรือสะใภ้ ญาติหรือพี่น้อง รวมทั้งผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักเป็นเขยหรือสะใภ้ มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงกว่าญาติหรือพี่น้อง

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุของผู้ดูแลหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	5.818	1.164	12.654	.643
ภายในกลุ่ม	261	98.502	.250		
รวม	266	104.320			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา
จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามการศึกษาของผู้ดูแลหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	11.995	2.999	12.830	.521
ภายในกลุ่ม	260	92.324	.234		
รวม	266	104.320			

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีการศึกษาของผู้ดูแลหลักต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา
จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรสของผู้ดูแลหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	20.088	4.018	18.793	.421
ภายในกลุ่ม	263	84.232	.214		
รวม	266	104.320			

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีสถานภาพสมรสของผู้ดูแลหลักต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา
จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอาชีพของผู้ดูแลหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	25.545	12.772	64.369*	.000
ภายในกลุ่ม	260	78.775	.198		
รวม	266	104.320			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีอาชีพต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ต่อตั้งตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอาชีพของผู้ดูแลหลัก เป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

อาชีพ	รับราชการ/ ข้าราชการบำนาญ	ค้าขาย/ทำ ธุรกิจ ส่วนตัว	แม่บ้าน หรือ พ่อบ้าน	รับจ้าง ทั่วไป	เกษตรกร
รับราชการ/ข้าราชการ บำนาญ		0.25*	0.34*	0.46*	0.17*
ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว					
แม่บ้านหรือพ่อบ้าน					
รับจ้างทั่วไป					
เกษตรกร					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีอาชีพรับราชการ/ข้าราชการบำนาญมีระดับคุณภาพชีวิต สูงกว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีอาชีพค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว อาชีพแม่บ้านหรือพ่อบ้าน อาชีพรับจ้างทั่วไป และอาชีพเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเศรษฐกิจของผู้ดูแลหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	8.784	1.464	12.022*	.020
ภายในกลุ่ม	393	95.536	.243		
รวม	399	104.320			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีเศรษฐกิจต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ต่อตั้งตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเศรษฐกิจของผู้ดูแลหลักเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

เศรษฐกิจของผู้ดูแลหลัก	ไม่พอ	พอดี	เหลือเก็บ
ไม่พอ			
พอดี	0.22*		
เหลือเก็บ	0.34*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีเศรษฐกิจพอดีและเหลือเก็บมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีผู้ดูแลหลักที่มีเศรษฐกิจไม่พอ

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา
จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสัมพันธภาพของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	11.995	2.999	12.830	.521
ภายในกลุ่ม	260	92.324	.234		
รวม	266	104.320			

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสัมพันธภาพของครอบครัวต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

จากการสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียดในการสนทนาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและกล่าวสวัสดิผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและได้นำเสนอ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยเสนอหัวข้อในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลหนองลาน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยที่ประชุมได้ให้แนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. แนวทางพัฒนาด้านสุขภาพกาย

1.1 แนวทางในการดูแลสุขภาพเชิงรุก เทศบาลประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมผู้สูงอายุในชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและจังหวัดออกเยี่ยมเยียนเพื่อให้ความรู้คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยที่ถูกต้อง พร้อมทั้งให้ผู้สูงอายุมีสิทธิในการรักษาพยาบาลอย่างทั่วถึงรับบริการด้านสาธารณสุขไม่มีคิว การบริการตรวจรักษาโรคฟรี ยาฟรี บริการอุปกรณ์กายภาพบำบัดต่าง ๆ จะได้ไม่เป็นภาระของลูกหลานมากจนเกินไป ดังที่ผู้สนทนาให้แนวทางดังนี้

"...เทศบาลจะประสานเพื่อขอความร่วมมือกับองค์กรหรือสถาบันสำคัญต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน หรือสำนักงานสาธารณสุขอำเภอและจังหวัด

เพื่อให้ความรู้คำแนะนำแก่กลุ่มคนผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปในชุมชนในเรื่องของการดูแลสุขภาพอนามัยที่ถูกต้อง...” (ประชา เมืองโพธิ์, 2557, สัมภาษณ์)

“...ผู้สูงอายุมีสิทธิในการรักษาพยาบาล รับประทานด้านสาธารณสุขไม่มีคิว เจ้าหน้าที่สาธารณสุขออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ...” (สุชญา ศักดิ์สุนทร, 2557, สัมภาษณ์)

“...การช่วยเหลือจากชุมชนในเรื่องการบริการตรวจรักษาโรคฟรี การแจกจ่ายยารักษาโรคฟรี...” (เกตุ มีทองพูล, 2557, 5 มกราคม)

“...บริการอุปกรณ์กายภาพบำบัดสำหรับผู้ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และอุปกรณ์การออกกำลังกายไม่ต้องลำบากหลาน.....” (ระเบียบ เก่งใจดี, 2557, สัมภาษณ์)

1.2 แนวทางการดูแลสุขภาพเชิงรับ เทศบาลตำบลหนองลานจะประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมผู้สูงอายุ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สาธารณสุขจังหวัด หรือพยาบาลมาจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ถูกต้องกับผู้สูงอายุได้ช่วยเหลือและดูแลตนเอง ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย รวมทั้งพร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำให้ความช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุในเบื้องต้น มีรถบริการสำหรับผู้สูงอายุ และสร้างความรักความสามัคคีในชุมชนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ดังที่ผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุได้กล่าวว่า

“.....เทศบาลตำบลหนองลานจะประสานความร่วมมือกับสถานีอนามัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและจังหวัด หรือวัดในเขตตำบลหนองลาน โดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือพยาบาลมาจัดการอบรมสัมมนาเพื่อให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ถูกต้องกับผู้สูงอายุได้ดูแลตนเอง และพร้อมที่จะให้คำแนะนำกับผู้สูงอายุด้วยกันเอง.....”(ประชา เมืองโพธิ์, 2557, สัมภาษณ์)

“....ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องการปฏิบัติตัวให้สมกับวัย และดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชน...” (สุชญา ศักดิ์สุนทร, 2557, สัมภาษณ์)

“...ให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการรักษาสุขภาพอนามัยที่ถูกต้อง และการทำกายภาพบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยต่างๆ...” (สุดใจ เฟื่องคุ้ม, 2557, สัมภาษณ์)

“...ควรมีรถบริการสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะของ อบต.ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุให้ความรู้เรื่องอาหารโภชนาการ, การพักผ่อน, การออกกำลังกาย, การประกอบอาชีพ การคำนวณรายได้ต้องมากกว่ารายจ่าย และให้ตนเองมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ....”(สุทิน ยี่มวิไล, 2557, สัมภาษณ์)

2. แนวทางด้านสุขภาพจิตใจ

กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุมีความเห็นว่าวัดสถานศึกษาและองค์กรต่างๆในสังคมมีโครงการนำหลักธรรมมาสอนควบคู่กับการดำเนินชีวิต มีความกตัญญูกตเวที จัดกิจกรรม การทำบุญฟังเทศน์รักษาศีล ปฏิบัติธรรมนั่งวิปัสสนากรรมฐาน เติมน้ำมัน เป็นจุดศูนย์รวมทางจิตใจให้กับสมาชิกในครอบครัว

“...โครงการสอนหลักธรรมควบคู่กับการดำเนินชีวิต โดยจะเริ่มปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวที และรู้จักพระคุณของบิดามารดาตั้งแต่วัยเรียน โดยจะอาศัยหลักธรรมคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาควบคู่กับการเรียนหนังสือ คือ การเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้สูงอายุที่มาขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข วิธีการรักษาสุขภาพ หรือแนวทางการประกอบอาชีพ เป็นต้น...” (พระครูกาญจนารธรรมชัย, 2557, สัมภาษณ์)

“...มีการสอนร่วมกับวัดในการปฏิบัติธรรมนั่งกรรมฐาน การเดินจงกรม จัดกิจกรรมบุคคลตัวอย่างในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ผ่านมา และกิจกรรมบุคคลตัวอย่างที่อุทิศตนเพื่อชุมชนอย่างจริง เป็นต้น.....” (เริงฤทธิ์ ดีสวาท, 2557, สัมภาษณ์)

“...เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน การอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตรหลาน การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ต่างๆในการดำรงชีวิตให้กับบุตรหลาน การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม และการให้คำแนะนำปรึกษากับเพื่อนบ้าน.....” (เกตุ มีทองพูล, 2557, สัมภาษณ์)

“...เป็นจุดศูนย์รวมทางด้านจิตใจให้กับสมาชิกในครอบครัว โดยสมาชิกในครอบครัวยังให้ความรักความเคารพนับถือและการปรนนิบัติดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน...” (สุทิน ยิ้มวิไล, 2557, สัมภาษณ์)

3. แนวทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุมีความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุกับสมาชิกในครอบครัว ผู้สูงอายุด้วยกันเองและคนในชุมชน ในโอกาสต่างๆ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ต่างๆ จัดตั้งศูนย์สงเคราะห์คนชรา และสร้างสวนสาธารณะเพื่อเป็นที่พักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ และบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันดังกล่าวว่า

“.....องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลานได้จัดโครงการเพื่อให้ผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การเล่นดนตรี การเล่นเกมกรุก-หมากฮอส การท่องเที่ยว และทำบุญในเทศกาลสำคัญต่างๆ ทางศาสนา การทำกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม การทอดกฐินทอดผ้าป่า การทำบุญทำทาน บริจาคโลงศพ บริจาคเงิน สิ่งของ และเสื้อผ้า เป็นต้น กิจกรรมงานวันพ่อวันแม่ ได้เชิญพ่อแม่ตัวอย่างบางส่วนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุมาร่วมงาน โดยมีการมอบโล่ เงิน

รางวัล พวงมาลัย ดอกไม้สด และดอกมะลิให้เป็นของที่ระลึก ส่วนกิจกรรมเทศกาลวันเข้าพรรษา ก็จะเชิญชวนให้ผู้สูงอายุร่วมทำบุญ บริจาคเงิน และร่วมขบวนแห่เทียนพรรษาไปยังวัดที่อยู่ในละแวกใกล้เคียง โดยจะมอบพระเครื่องให้เป็นของที่ระลึก นอกจากนี้ก็มีการจัดกิจกรรมในเทศกาลวันสงกรานต์ โดยจะเชิญตัวแทนของผู้สูงอายุในชุมชนมาร่วมประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ และให้คนในชุมชนมารดน้ำดำหัวให้แก่ผู้สูงอายุด้วย.....” (ประชา เมืองโพธิ์, 2557, สัมภาษณ์)

“.....โครงการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์คนชราขึ้น เพื่อเป็นสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีทรัพย์สินสมบัติ ไม่มีที่อยู่อาศัย และไม่มีบุตรหลานดูแลได้เข้ามาใช้บริการ ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีการให้เงินสงเคราะห์เพิ่มขึ้นกับจำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาไม่มีเงินใช้ หรือไม่มีบุตรหลานดูแล ส่วนผู้สูงอายุที่เสียชีวิตทางวัดก็จะประกอบพิธีทางศาสนาให้ ก่อนที่จะนำไปฌาปนกิจต่อไป....” (พระครูกาญจนธรรมชัย, 2557, สัมภาษณ์)

“.....จัดกิจกรรมพบปะสนทนาพูดคุย สังสรรค์กับเพื่อนผู้สูงอายุหรือคนในชุมชนอยู่เสมอๆ....” (เกตุ มีทองพูล, 2557, สัมภาษณ์)

“.....การอบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักให้ความรักความเคารพ เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ.....” (สุพินิจ จินดาวงษ์, 2557, สัมภาษณ์)

4. แนวทางพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยการสร้างสวนสาธารณะ ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ถนนหนทาง ช่วยกันรักษาป่าไม้ในชุมชน จัดกิจกรรมเสริมรายได้ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น แนะนำให้ผู้สูงอายุอยู่อาศัยในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ถ่ายเทได้สะดวก

“.....สร้างสวนสาธารณะสำหรับชุมชน เพื่อจะได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ใช้ออกกำลังกาย และพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุและคนในชุมชน ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง.....” (มัน จิ๋อ่น, 2557, สัมภาษณ์)

“.... ปรับปรุงพุน้ำร้อนให้ดียิ่งขึ้นจะได้เป็นสถานพักผ่อนหย่อนใจให้กับผู้สูงอายุ และเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อจะได้มีรายได้เข้ามาสู่ชุมชนเรา และส่งเสริมการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกและให้สิทธิสำหรับผู้สูงอายุในด้านสถานที่ท่องเที่ยวพร้อมทั้งการอำนวยความสะดวกปลอดภัยและมีการลดหย่อนค่าเข้าชมให้แก่ผู้สูงอายุทุกคน....” (เกตุ มีทองพูล, 2557, สัมภาษณ์)

“....ซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และปรับปรุงทำถนนหนทางให้สะดวกสบายในการเดินทาง และบรรเทาพิษผลทางการเกษตรได้สะดวก....”(ระเบียบ เก่งใจดี, 2557, สัมภาษณ์)

“... ช่วยกันรักษาป่าไม้ในชุมชนไม่ให้ถูกทำลายไปมากกว่านี้ จัดให้มีป่าชุมชนทุกๆ หมู่บ้านในตำบลหนองลาน เพื่อเป็นแหล่งอาหารและสถานที่ท่องเที่ยวให้กับชุมชน...”(วรรณ เจริญสุข, 2557, สัมภาษณ์)

5. แนวทางพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

“... ให้ชุมชนจัดกิจกรรมเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ และกิจกรรมการสันทนาการต่างๆ เพื่อความอยู่ดีกินดีของผู้สูงอายุ...” (อุ้นเรือน พลราชม, 2557, สัมภาษณ์)

“...แนะนำทำการเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ และทำเสียงตามสายทุกๆ หมู่บ้านเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่สำคัญต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุและชุมชน...” (ไพรพนา สมนึก, 2557, สัมภาษณ์)

“.....องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีบริการทางสังคมแบบไปเช้า-เย็นกลับในเรื่องรถบริการ การตรวจรักษาโรค ภายภาพบำบัด ให้คำปรึกษาแนะนำ นันทนาการกิจกรรมเสริมรายได้ ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้แรงมากนัก เช่น ขี่วอร์ดัมมิด ของชำร่วย จักสาน การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร จัดอบรมทำขนมไทยต่างๆ ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น เป็นบริการจากหน่วยเคลื่อนที่ และทำไฟฟ้าแสงสว่างตามถนนทางแยกต่างๆ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ ระบบน้ำประปาที่สะอาด ให้ได้ใช้ทั่วถึงทั้งตำบลครับ...” (สุคใจ เฟ็งคุ้ม, 2557, สัมภาษณ์)

“.....หน่วยงานต่างๆ เช่น ธนาคารหมู่บ้านออมทรัพย์ ควรเพิ่มวงเงินในการช่วยเหลือจัดงานศพผู้สูงอายุให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ช่วยกันรักษาป่าชุมชนที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงสถานออกกำลังกายที่มีอยู่แล้วสร้างสวนสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุและชุมชนเพื่อจะได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ใช้เป็นที่ออกกำลังกาย และพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุและคนในชุมชน...” (สุทิน ยิ้มวิไล, 2557, สัมภาษณ์)